

Granskning av pensionshantering och redovisning

Danderyds kommun

Mars 2021

Kasper Kindlund

Sten Levin

Viktor Ahlzén

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning	5
1. Pensionsavtal	7
2. Iakttagelser och bedömningar	8
2.1 Ändamålsenliga rutiner	8
2.2 Roller och ansvar	10
2.3 Kontroller och avstämningar	11
2.4 Pensionsredovisning	14
3. Revisionell bedömning	16
3.1 Rekommendationer	16

Sammanfattning

Pensionsavtalens komplexitet ställer höga krav på såväl rutiner och processer som den interna förståelsen av de avtal som tillämpas.

Granskningen syftar till att bedöma om:

- Kommunstyrelsen har ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för rapportering av pensionsunderlag som säkerställer en tillräcklig intern kontroll?
- Redovisningen av pensionsåtagandet ger en rättvisande bild i räkenskaperna.

Utifrån fastställt syfte bedömer vi att de rutiner som finns avseende rapportering av pensionsunderlag för Danderyds kommun, delvis är ändamålsenliga och tillförlitliga. Vidare bedömer vi att nuvarande ansvarsfördelning samt att de kontroller som genomförs uppfyller vår förväntan.

Resultatet av vår genomförda analys av pensionsgrundande löner enligt lönefil, jämfört med fakturaspecifikation från KPA, visade inte på några brister.

Vår bedömning är att kommunens rutinbeskrivningar avseende pensionshanteringen bör utökas så att det i dessa också framgår vilken roll som är ansvarig för vilken kontroll samt vilken roll som ska granska respektive kontroll. Vidare bör det tydliggöras att varje kontroll ska dokumenteras samt på vilket sätt denna dokumentation ska arkiveras. Utifrån fastställt syfte bedömer vi dock att redovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild.

I Danderyds kommuns årsredovisning för 2020 redovisas pensionsavsättningar i enlighet med rekommendationer i RKR R10 i avseende Not 19 "Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser". Vi noterar dock att flertalet upplysningar saknas i Not 23 "Ställda panter och ansvarsförbindelser". I samband med granskning av årsredovisning har det påpekats att det saknas upplysningar i Not 23. Kommunen kommer att utöka Not 23 med de upplysningar som rekommenderas enligt RKR R10 under 2021.

Revisionsfrågorna ligger som grund för att besvara syftet och ställs upp enligt följande:

1. Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?

Delvis uppfyllt

Det finns väl utarbetade rutiner för de flesta momenten inom Danderyds kommuns pensionsadministration. Detsamma gäller rutiner för att säkerställa korrekta pensionsutbetalningar till anställda och förtroendevalda. För vissa moment saknas dock skriftliga beskrivningar av de kontroller som genomförs. Det saknas vidare dokumentation av resultaten av de kontroller som genomförs inom ramen för kommunens pensionsadministration. Vår bedömning att revisionsfrågan kan anses som delvis uppfylld.

2. Är roller och ansvar avseende pensionsadministrationen tydliggjorda?

Uppfyllt

Medarbetare som är involverade i pensionshanteringen har goda kunskaper om rutiner som finns uppsatta och ansvarsfördelning mellan medarbetarna är tydlig och klar. I kommunens uppsatta driftschema finns viss ansvarsfördelning dokumenterad. Vi rekommenderar dock en utökning av detta där rollfördelning och ansvarsfördelning mellan berörda medarbetare dokumenteras för samtliga kontroller och tester som utförs. Allt sammantaget är vår bedömning att revisionsfrågan är uppfylld.

3. Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?

Uppfyllt

Kontroller och avstämningar sker i stor utsträckning. Det finns en skriftlig rutinbeskrivning för hur kommunen ska följa pensionsskuldutvecklingen jämfört med budget. Genomförd uppföljning dokumenteras i rutindokumentet. Allt sammantaget bedömer vi revisionsfrågan som uppfylld.

4. Sker pensionsredovisningen i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR R10?

Ej uppfyllt

I årsredovisningen 2020 har Danderyds kommun redovisat pensionsavsättningar i enlighet med rekommendationer i RKR R10 i Not 19 "Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser". Vi noterar dock att flertalet upplysningar saknas i Not 23 "Ställda panter och ansvarsförbindelser". Kommunrevisorerna har i samband med revisionsgranskningen påpekat att det saknas upplysningar i Not 23.

Kommunen kommer att utöka Not 23 med de upplysningar som rekommenderas enligt RKR R10 under 2021.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen:

- Att tillse att det driftschema med rutiner som idag finns inom kommunen utökas med dokumentationskrav samt ansvarsfördelning av de kontroller och avstämningar som utförs. Det bör också framgå vem som utför testerna samt vem som kontrollerar resultatet av dessa. Resultatet av testerna bör också dokumenteras och det bör framgå i driftsschemat hur dokumentation av respektive kontroll ska genomföras.
- Att tillse att utöka de tester som utförs av pensionsgrundande lön enligt lönesystemet jämfört med fakturaspecifikation från KPA. Man bör utföra test på samtliga individer i underlaget. Testet bör bestå av kontroll att antalet individer stämmer samt att de pensionsmedförande lönerna enligt specifikationen är överensstämmande med informationen i lönesystemet.

Inledning

Bakgrund

Pensionsavtalens komplexitet ställer höga krav på såväl rutiner och processer som den interna förståelsen av de avtal som tillämpas. Sammantaget innebär detta att en väl fungerande administration och god intern kontroll är högst väsentlig.

Kommunens pensionsskuld består av två delar:

- a. Skuld i balansräkningen, pensioner från och med år 1998
- b. Ansvarsförbindelse, pensioner intjänade före år 1998

Skulden beräknas av kommunens pensionsförvaltare. För en rättvisande redovisning måste en beräkning av skulden göras årligen av pensionsförvaltaren. Ränteförändringar, löneförändringar och ett flertal andra faktorer innebär förändringar i skulden. Under kommande år kommer utbetalningarna att öka kraftigt då många anställda pensionerats eller kommer att pensioneras. Denna ökande kostnadspost kommer att ställas mot andra kostnader. Det är väsentligt att detta hanteras med god intern kontroll och att uppgifterna i kommunens redovisning är rättvisande så att redovisningen utgör ett korrekt beslutsunderlag när kostnadsposter ställs mot andra kostnader.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om kommunen har ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för rapportering av pensionsunderlag avseende aktuella pensionsplaner, som säkerställer en tillräcklig intern kontroll.

Vidare syftar granskningen till att bedöma om redovisningen av pensionsåtagandet ger en rättvisande bild i räkenskaperna.

Revisionsfrågorna ligger som grund för att besvara syftet och ställs upp enligt följande:

- Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?
- Är roller och ansvar avseende pensionsadministrationen tydliggjorda?
- Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?
- Sker pensionsredovisningen i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR?

Revisionskriterier

Revisionskriterier utgörs av, Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR) samt kommunens styrande och stödjande dokument. Dessa lagar, föreskrifter, regelverk, fullmäktigebeslut, etc. utgör underlag till de bedömningsgrunder som uttrycks i revisionsfrågorna

Avgränsning och metod

Granskningsobjekt är kommunstyrelsen.

Granskningen inleddes med en kartläggning av aktuella pensionsavtal. Granskningen genomfördes genom dokumentgranskning av tillgängliga rutiner, riktlinjer och policys. Rutiner och dokumentation har granskats genom verifiering av dokumenterade kontroller. Rapporteringen av pensionsmedförande löner har granskats genom analys av årsrapportering avseende pensionsavtalet KAP-KL.

Inom ramen för granskningen har intervju och dialog genomförts med:

- Ekonomichef
- Lönechef
- Lönekonsult

1. Pensionsavtal

Baserat på intervjuer och skriftlig dokumentation från Danderyds kommun så tillämpas följande pensionsavtal:

Pensionsavtal	Antal (ca)	Kategori
KAP-KL	1 413	Anställda
AKAP-KL	456	Anställda
PA-KL	2	Anställda
Collectum	1	Anställda
OPF-KL	103	Förtroendevalda
PBF	1	Förtroendevalda

- Danderyds kommun följer de pensionsavtal som listas i tabellen ovan och inga särskilda individuella avtal förekommer.
- Kommunen följer SKR´s (Sveriges kommuner och regioner) policy gällande lönevaxling. 28 anställda inom Kommunen har gjort val om lönevaxling.
- Danderyds kommun har bekräftat i intervju att det inte finns anställda inom Kommunen som omfattas av individuella pensionsavtal.
- Till kommunkoncernen hör två kommunala bolag: Djursholms AB och Studievägens Fastighets AB. Kommunen bekräftar dock i intervju att pensionsavtal i dessa bolag ej hanteras av Danderyds kommun.

2. Iakttagelser och bedömningar

2.1 Ändamålsenliga rutiner

Det finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda.

2.1.1 Skriftliga rutinbeskrivningar

I dokumentet "Bilaga 5 Driftschema pension 2021" finns ett tydligt schema över flertalet delmoment inom kommunens pensionsadministration. Det framgår i driftschemat när filer inom de respektive pensionsavtalen KAP-KL, AKAP-KL och OPF-KL skall tas ut och laddas upp i Nya KPA Direkt. Vidare framgår att kontroll av filinställningar samt kontroll av att medarbetare ligger på rätt pensionsavtal ska genomföras innan respektive fil laddas upp. Det framgår också att övergripande rättelser av filunderlagen genomförs i anslutning till både nedladdning och uppladdning.

I driftschemat framgår också att extra kontroller av filen för förtroendevalda OPF-KL genomförs innan den laddas upp på Nya KPA Direkt. Detta för att pensionsbestämmelserna i OPF-KL inte gäller för förtroendevald som vid tillträdet av sitt uppdrag har uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder. Det framgår i driftschemat att kommunen får en signal via KPAs signallista om förtroendevald medarbetare uppnår angiven ålder inom pågående mandatperiod.

Vidare framgår det i driftschemat att man utför kontroller av inkommande underlag från KPA avseende pensionsutbetalningar. Kontroll av beloppen mot anställningstid samt en rimlighetsbedömning genomförs av beräkningsunderlagen. I driftschemat finns rollfördelning dokumenterad för några av testerna. Rollfördelning saknas dock för flera av de kontroller och tester som utförs.

2.1.2 Rutin för avstämningar i lönesystemet

Danderyds kommuns lönesystem Personec P, levereras av Visma. Pensionsmedförande lön genereras i systemet i enlighet med hur lönearter är kodade. Det finns möjlighet för både lönekonsult och lönechef att se bruttolön och pensionsmedförande lön i lönesystemet. Det finns också möjlighet för dessa att kontrollera hur den pensionsgrundande ersättningen har genererats och vilka underliggande lönearter som ligger till grund för bruttolön respektive pensionsmedförande lön.

Kommunens systemansvarige för Personec P följer löpande upp kodning av pensionsmedförande lönearter i systemet. Uppdateringar i lönesystemet görs direkt av systemansvarig eller beställs från leverantören.

2.1.3 Rutin för avstämningar mot externa leverantörer

Danderyds kommun har ett avtal med KPA avseende pensionsadministration och förmedlingstjänst. Avtalet med KPA stipulerar bland annat att KPA ska beräkna pensionsavgift för avgiftsbestämd pension samt beräkna och betala ut pensioner till anställda och förtroendevalda. Danderyds kommun har också ett tilläggsavtal med KPA, kallat Pensionshjälpen. Tilläggsavtalet omfattar extra stöd inom pensionsadministration, rapportering, bevakning, service mm. Utöver pensionshjälpen har kommunen inte några tilläggstjänster. Lönechef och lönekonsult uppger i intervju att man önskar utöka avtalet med tilläggstjänsten "Politiker Plus" som innefattar extra hjälp med administration av de förtroendevaldas pensionsavtal. Detta för att berörda medarbetare på kommunen i dagsläget upplever vissa svårigheter med det pensionsadministrativa arbetet kopplat till de förtroendevalda. Med Politiker Plus skulle kommunen få stöd från KPA i samband med rättning av signallistor, liksom det stöd man har avseende anställda via tjänsten Pensionshjälpen.

På uppdrag av Kommunen värderar KPA pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Värderingen baseras bland annat på de uppgifter som inrapporteras av kommunen. Vid större förändringar av pensionsskulden sedan den senaste perioden meddelar KPA om orsaken till förändringen. Det kan exempelvis handla om generella lönelöft inom en yrkeskategori som genererat en pensionsskuldökning över det normala. Aktualiseringsgraden inom Danderyds kommun har under de senaste åren stigit till en nuvarande nivå om ca 88% från en tidigare nivå om ca 60%. Det finns uppsatta rutiner inom kommunen för att verifiera att KPAs beräkningar av pensionsskuld är korrekt. Kommunen mottar prognoser över pensionsskuld från KPA ca fyra gånger per år, vanligtvis i mars, juni, augusti och oktober. Dessa prognoser stäms sedan av mot helårsprognos av skulden som tagits fram när man satt helårsbudget. Om en stor avvikelse uppstår mellan underlagen, kontaktar kommunen KPA för att tillsammans undersöka de underliggande orsakerna till detta. Prognoserna från KPA, helårsprognosen av pensionsskuld, uppföljning av pensionsskuldutveckling mot budget samt påträffade avvikelser dokumenteras i fil "7 Rutinbeskrivning Prognos Personalomkostnad". Ekonomichef ansvarar för ovan nämnda avstämningar av pensionsskulden.

Som tidigare nämnts finns också rutiner för att kontrollera KPAs beräkning av pensionskostnad, vilka dokumenteras i "Bilaga 5 Driftschema pension 2021". Lönechef och lönekonsult ansvarar för att undersöka utbetalningsdata och att parametrar som anställningstid, årsinkomst och utbetalningsbelopp är rimliga. Skriftlig rutinbeskrivning över vilka tester som skall utföras finns inte. Dokumentation av resultatet av de utförda testerna saknas.

Lönevaxling i Danderyds kommun sker genom försäkringsförmedlaren Säkra. Avtalet är inte upphandlat och man uppger i intervju att man samarbetat med Säkra i drygt tio år. Valbara försäkringsbolag är Skandia och Länsförsäkringar. Anmälan om lönevaxling görs direkt till Säkra av berörd

medarbetare där man anger önskat löneväxlingsbelopp. Säkra skickar en sammanställd fil till löneväxlingssamordnare. Lönechef ansvarar sedan för att överföra filunderlaget till kommunens lönesystem, där sedan rimlighetsbedömning och kontroll av att ingen anställds lön efter växlingen understiger 8,07 inkomstbasbelopp (högsta pensionsgrundande ersättning avseende allmän pension). Efter att eventuella fel i underlaget korrigerats, skickas filen tillbaka till Säkra. Resultatet av testerna dokumenteras inte. De saknas också beskrivning över vilka tester som skall utföras samt när dessa skall utföras.

2.1.4 Rutin för hanteringen av särskilda avtal/tillägg

Pensionsbestämmelserna i OPF-KL gäller inte för förtroendevald som vid tillträdet av sitt uppdrag har uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder. OPF-KL upphör att gälla för förtroendevald som får fortsatt uppdrag vid ny mandatperiod vid val efter 2014 om denne uppnått i 32 a § LAS angiven ålder. Inom Danderyds kommuns lönesystem är hanteringen manuell för förtroendevalda som passerar 68 år (i 32 a § LAS angiven ålder) men som ändå har rätt till pensionsavsättning. I filen "Rutin Förtroendevalda gäller from 210101" finns en tydlig rutinbeskrivning över processen för anställning av förtroendevalda. Instruktioner över den manuella hanteringen av förtroendevalda som passerar 68 år framgår tydligt i filen. Som tidigare nämnts påminns det också om denna hantering i filen "Bilaga 5 Driftschema pension 2021".

2.1.5 Bedömning

Vår bedömning är att revisionsfrågan är delvis uppfylld.

Vår bedömning grundar sig delvis på att berörda medarbetare på Danderyds kommun har en tillfredsställande kompetens inom de pensionsavtal som tillämpas inom kommunen.

Det finns rutinbeskrivningar för vissa processer inom pensionsadministrationen, vi bedömer dock att dessa bör utökas till att omfatta flera moment, samt att dokumentation över resultatet av dessa processer bör sättas upp.

Utifrån fastställt syfte bedömer vi att de rutiner som finns avseende rapportering av pensionsunderlag delvis uppfyller våra krav. Rutinerna bör utökas ytterligare med exempelvis tydligare beskrivningar av kontroller, nominella krav på storlek av stickprover samt krav på dokumentation av genomförda kontroller.

2.2 Roller och ansvar

Roller och ansvar avseende pensionsadministrationen är tydliggjorda.

2.2.1 Iakttagelser

Pensionsadministration och rapportering kopplat till pension utförs tillsammans av lönechef och lönekonsult. Ekonomichefen ansvarar för

pensionsredovisningen och budgetering. Systemsamordnare för lönesystemet Personec P och ansvarar tillsammans med lönechef och lönekonsult för kodning och uppdateringar i lönesystemet. I övrigt finns ingen mer detaljerad uppdelning mellan ansvarig personal för de arbetsmoment som utförs. Det finns ingen plan för överlämning vid avslutad anställning eller långvarig sjukskrivning. I nuläget finns inte heller några andra anställda som har kännedom om arbetsmomenten kopplade till pensionsadministrationen. Dock upprätthålls viss dualitet inom det pensionsadministrativa arbetet då lönechef och lönekonsult mestadels utför arbetsuppgifter tillsammans.

Som tidigare nämnts har ett stort internt arbete med rutiner och rutinbeskrivningar kopplat till pensionsadministration har genomförts (och pågår i viss mån fortfarande) i Danderyds kommun under de senaste åren. Man upplever en stor förbättring av den pensionsadministrativa processen inom kommunen efter arbetet. Det upplevs dock finnas behov av fler rutinbeskrivningar i syfte att undvika personberoendet i hanteringen. I de fall då ansvarig personal är frånvarande uppges dock att hjälp finns att tillgå från KPA via tilläggstjänsten Pensionshjälpen.

2.2.2 Bedömning

Vi bedömer att revisionsfrågan är uppfylld.

Vi anser att berörda medarbetare har en tillfredsställande kännedom om de rutiner och kontroller som i dagsläget utförs inom ramen för pensionsadministrationen. Kommunen har även stöd från KPA via tjänsten Pensionshjälpen där KPA agerar stöttande för att upprätthålla administrativa rutiner. Någon tydlig plan för överlämning av arbetsuppgifter inför avslutad anställning eller vid långvarig sjukskrivning finns dock inte. Det finns inte heller andra anställda inom Danderyds kommun som har kännedom om de arbetsmoment som utförs kopplat till pensionsadministration.

Sammantaget bedömer vi att ansvaret är tydligt för de roller som är inblandade i pensionsadministrationen. I syfte att underlätta för effektiv överlämning av arbetsmoment i samband med exempelvis sjukfrånvaro eller uppsägning rekommenderar vi dock en utökning av kommunens uppsatta driftschema (Bilaga 5 Driftschema pension 2021) där rollfördelning och ansvarsfördelning mellan berörda medarbetare dokumenteras för samtliga kontroller och tester som utförs inom ramen för kommunens pensionsadministration.

2.3 Kontroller och avstämningar

Kontroller och avstämningar sker i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning.

2.3.1 Genomgång av kommunens kontroller och avstämningar

Årsfilen med underlag för PA-KL, KAP-KL och AKAP-KL skickas in till KPA under januari månad. Årsfilen för förtroendevalda, OPF-KL, skickas i februari.

Vidare skickas ytterligare underlag för AKAP-KL, genom en delårsfil,

innehållande halvårslöner, i juni månad. Utöver den data som är obligatorisk att skicka till KPA för att uppfylla respektive pensionsavtal, skickar kommunen uppdaterade anställningsdata (pensionsmedförande lön, nyanställningar och avslut) till KPA under årets samtliga månader med undantag för juli och september månad, samt januari och februari då årsfilerna skickas.

Som tidigare nämnts, finns processen över filöverföring och uppdatering av uppgifter till KPA väl dokumenterat i filen "Bilaga 5 Driftschema pension 2021". I filen framgår också vilka tester och kontroller som skall göras i anslutning till processen. Innan fil skapas kontrolleras enligt dokumentet att anställda är rätt kodade vad gäller pensionsavtal, vidare genomförs rimlighetsbedömning av antalet individer som ingår i filunderlagen samt eventuella rättningar datafel. Rapporteringsfilerna skapas Personec P och läses in i Nya KPA Direkt. I "Bilaga 5 Driftschema pension 2021" finns som tidigare nämnts rollfördelning dokumenterad för några av testerna. Rollfördelning saknas dock för flera av de kontroller och tester som utförs.

I KPAs tjänst Pensionshjälpen ingår stöd i form av s.k. signallistor som i sig skapar en administrativ rutin på Danderyds kommun. Efter inläsning i Nya KPA Direkt fångar signallistan exempelvis upp individer som saknar pensionsavtal, har dubbla anställningar och felaktiga pensionsavtal. Eventuella felsignaler granskas först av KPA som sedan kontaktar Lönekonsult på Danderyds kommun för gemensam revidering av dessa innan ny fil skickas in.

Baserat på inrapporterade uppgifter från Danderyds kommun beräknar KPA ansvarsförbindelse och pensionsskuld. Som tidigare nämnts finns rutiner för att verifiera dessa beräkningar, vilka dokumenterats i fil "7 Rutinbeskrivning Prognos Personalomkostnad". Enligt avtal mellan Kommunen och KPA har KPA åtagit sig att bevaka registrerade arbetstagares, tidigare avgångna arbetstagares och efterlevandes rätt till pension enligt KAP-KL. Bevakningen inbegriper även tidigare avtal och reglementen. KPA ska meddela Danderyds kommun i god tid före avgångstidpunkten. KPA ska även bevaka andra pensionsförmåner till exempel inkomstbevakning för de som uppbär garantipension, visstidspension, särskild avtalspension enligt KAP-KL samt pension enligt övriga reglementen. Vidare ska Danderyds kommun motta en årlig bevakningslista för de arbetstagare som ej uppnått 1 % av inkomstbasbeloppet i årlig pensionsavgift.

Danderyds kommun uppger vidare i intervju att stickprovstest av de avgiftsbestämda pensionerna sker innan fakturorna för dessa betalas. Detta för att kontrollera att pensionsmedförande lön inte avviker från uppgifter i Personec P. Lönechefen ansvarar för dessa tester. När lönechefen utfört sina tester, skickas filen till ekonomichefen som gör ytterligare kontroll av fakturaunderlagets rimlighet innan de sedermera beslutat testeras. Som tidigare nämnts finns denna process delvis dokumenterad i "Bilaga 5 Driftschema pension 2021". Dokumentation över genomförda kontroller och tester, samt resultatet av dessa saknas dock.

2.3.2 Verifiering

Vi har stämt av KPAs värdering av ansvarsförbindelse och pensionsavsättning per 2020-12-31 (exkl. särskild löneskatt), mot uppgifter i årsredovisningen 2020 (inkl. särskild löneskatt). Uppgifter i årsredovisningen rörande pensionsavsättning och ansvarsförbindelse stämmer överens med vår analys av underlag från KPA. Det finns inga pensionsåtaganden för anställda i de företag som ingår i den kommunala koncernen.

Vi har även tagit del av fakturerad pensionskostnad (avgiftsbestämda planer) från KPA avseende 2020, för avstämning mot upplupna pensionskostnader enligt årsredovisningen. Underlaget från KPA stämmer överens med upplupen pensionskostnad enligt årsredovisningen 2020. Vidare uppkom ingen större differens mellan uppskattad kostnad och verklig kostnad avseende avgiftsbestämd KAP-KL 2020.

Vi har jämfört Kommunens pensionsgrundande löner inom pensionsavtalet KAP-KL per 2020 enligt lönesystemet med pensionsmedförande årslön enligt fakturaspecifikation från KPA avseende 2020, totalt ca 1 900 individer. Vi identifierade vid granskningen 132 avvikelser:

1. Uppgifter om anställd fanns med i lönefil men saknades på fakturaspecifikationen

Merparten, 110 av de totalt 132 avvikelserna var anställda inom Danderyds kommun vars årliga pensionsavgift ej uppnått 1% av inkomstbasbeloppet 2020 (668 kr (IBB 2020 = 66 800 kr * 1%)). På grund av att pensionsavgiften för dessa individer understiger 668 kr, utbetalas pensionspremien som lön istället för pension.

Vidare var 18 av de totalt 132 avvikelserna anställda inom Danderyds kommun som avslutat tjänst under 2020. För dessa individer har slutregleringspremie beräknats baserat på föregående årslön enligt §12 Mom.2 KAP-KL - Överenskommelse om kollektivavtalad pension. Premien beräknas då baserat på föregående års inrapporterade lön uppräknat med ökningen av inkomstbasbeloppet samt de antal månader individen arbetat under det innevarande året. Beloppet faktureras normalt månaden efter avslutad anställning. Intjänad årslön för de månader individerna jobbat innan avslut återstår dock i lönesystemet. Identifierad avvikelse har således en naturlig förklaring.

2. Uppgift om anställd fanns med i lönefil och i fakturaspecifikationen men med avvikande årslöneuppgift

Detta gäller 3 av de totalt 131 avvikelserna och avser också anställda inom Danderyds kommun som avslutat sin tjänst under 2020 och där slutregleringspremie har beräknats. Identifierad avvikelse har således en naturlig förklaring.

2.3.3 Bedömning

Vi bedömer att revisionsfrågan är uppfylld.

Enligt uppgift från ekonomichef och lönechef på Danderyds kommun följer man ett antal rutiner i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning. Vissa rutiner och tester som skall utföras finns också dokumenterade. Vidare finns rutiner upparbetade tillsammans med KPA genom den administrativa tilläggstjänsten Pensionshjälpen. Dokumentation saknas över de kontroller som genomförs.

Rutiner finns också inom Danderyds kommun avseende kontroll av KPAs värdering av pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Det finns skriftlig rutinbeskrivning över kommunens uppföljning av pensionsskuldsutvecklingen jämfört med budget, där det tydligt framgår hur avvikelser kontrolleras, hanteras och följs upp. Ansvarig person för detta på kommunen (ekonomichef), har enligt vår uppfattning god förståelse för pensionsskuldsredovisning och kunskap för att förstå och tolka underlag från KPA. Vi anser inte att det kan ställas högre krav på kommunen i fråga om kontroll av KPAs värdering. Genomförd verifiering renderade inte i några väsentliga avvikelser.

Vår bedömning är att det sker rutinmässiga kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning inom Danderyds kommun. Vissa av rutinerna finns också dokumenterade. Vi rekommenderar dock kommunen att upprätta mer utförlig dokumentation av avstämningar och kontroller i syfte att kunna återskapa genomförda processer och för en ökad historisk spårbarhet av fel som utförda kontroller och avstämningar visar.

Vi rekommenderar även kommunen att utöka de tester som utförs av pensionsgrundande lön enligt lönesystemet jämfört med fakturaspecifikation från KPA. Dessa kontroller bedömer vi mest lämpligt att genomföra på samtliga individer och ej stickprovsvis.

2.4 Pensionsredovisning

Pensionsredovisning sker i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR.

2.4.1 Iakttagelser

Enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) ska pensionsåtagandet redovisas enligt den s.k. blandmodellen. Detta innebär att pensioner intjänade före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse utanför balansräkningen (inom linjen) och utbetalningarna redovisas direkt i resultaträkningen. För pensioner intjänade fr.o.m. 1998 redovisas åtagandet på balansräkningen. För åtagande till förtroendevalda sker redovisning i balansräkningen om det är klart att åtagandet ska betalas ut och som ansvarsförbindelse om det inte är känt när och i vilken omfattning åtagandet ska infrias. Danderyds kommun redovisar åtagandet enligt blandmodellen.

Hur redovisningen ska ske och vilka upplysningar som ska lämnas, regleras i RKR R10 Pensioner och RKR Information Upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelse i förvaltningsberättelsen (denna kommer att arbetas in i RKR R15 förvaltningsberättelsen). Det finns avvikelser i kommunens följsamhet till dessa och vi kommenterar dem i bedömningen.

Danderyds kommun har avtal med KPA om att de vid två tillfällen årligen ska tillhandahålla pensionsskulds- och pensionskostnadsberäkning. Denna ska visa pensionsåtagandet uppdelat på det sätt som lag och god sed kräver på balansdagen samt prognos för framtiden.

2.4.2 Bedömning

Vi bedömer revisionsfrågan som ej uppfylld.

PwC har mottagit ett utkast av Danderyds kommuns årsredovisning för 2020. Följsamheten till rekommendationerna i RKR R10 har granskats för detta utkast.

I Not 19 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser redovisar kommunen helt enligt rekommendationerna i RKR R10. Man redovisar också övriga upplysningar om pensioner i enlighet med rekommendationerna. Vi noterar dock att upplysningar saknas i Not 23 Ställda panter och ansvarsförbindelser. Man redovisar utgående ansvarsförbindelse för pensioner inkl. löneskatt men utelämnar samtliga förändringsposter. Via Danderyds kommuns revisorer (PwC) har vi fått uppgift om att kommunen meddelats att upplysningar saknas i Not 23. Ansvariga personer på kommunen har uppgett för revisorerna att detta kommer uppdateras till nästa års årsredovisning (2021).

3. Revisionell bedömning

- Har kommunstyrelsen ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för rapportering av pensionsunderlag som säkerställer en tillräcklig intern kontroll?

Utifrån fastställt syfte bedömer vi att de rutiner som finns avseende rapportering av pensionsunderlag, delvis men inte helt uppfyller våra krav. Vi bedömer utifrån genomförd intervju att den interna kontrollen också är bra men inte heller är tillräcklig. En utökning av befintliga rutinbeskrivningar inom ramen för pensionsadministrationen bör genomföras. Det driftschema med rutiner som idag finns inom kommunen bör utökas med dokumentationskrav samt ansvarsfördelning av de kontroller och avstämningar som utförs. Det bör framgå vem som utför testerna, samt vem som kontrollerar resultatet av dessa. Resultatet av testerna bör också dokumenteras.

- Ger redovisningen en rättvisande bild?

Utifrån fastställt syfte bedömer vi att redovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. I årsredovisningen 2020 för Danderyds kommun redovisar man helt i enlighet med rekommendationer i RKR R10 i Not 19. Vi noterar dock att upplysningar saknas i Not 23 Ställda panter och ansvarsförbindelser. Ansvariga personer på kommunen har uppgett för revisorerna att detta kommer uppdateras till nästa års årsredovisning (2021).

3.1 Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen:

- Att tillse att det driftschema med rutiner som idag finns inom kommunen utökas med dokumentationskrav samt ansvarsfördelning av de kontroller och avstämningar som utförs. Det bör också framgå vem som utför testerna samt vem som kontrollerar resultatet av dessa. Resultatet av testerna bör också dokumenteras och det bör framgå i driftsschemat hur dokumentation av respektive kontroll ska genomföras.
- Att tillse utökning av de tester som utförs av pensionsgrundande lön enligt lönesystemet jämfört med fakturaspecifikation från KPA. Man bör utföra test på samtliga individer i underlaget. Testet bör bestå av kontroll av att antalet individer är korrekt, samt att de pensionsmedförande lönerna enligt specifikationen är överensstämmande med informationen i lönesystemet.

2021-03-29

Uppdragsledare

Projektledare

Kristian Damlin

Kasper Kindlund

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Danderyds kommuns förtroendevalda revisorer. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.